

deorum. & tempus ducendi eos in Babylonicam captivitatem & ibi computrefcere trans Euphratem. Tempus querendi illos & seruant. & tempus perueniendi illis & proficiendi. Tempus sciendū Israel, & tempus iterum consuendi. Tempus tacendi Prophetas nunc in captivitate Romana; & tempus loquendi eos tunc, quando etiam in hostili terra, Dei consolatione & alioquo non carebant. Tempus dilectionis, qua eos sub Patribus ante dilexit; & tempus odij, quando in Christum insulerunt manus. Tempus praesij, modo non agentibus eis penitentiam; & tempus pacis in futuro; quando intrante plenitudine Genitum, omnis Israel saluus erit. Sanè ingenios: cuncta, sed non nostrum colligere unueria.

Expositio 7.

Dei Synagoga plantavit, & excoluit. Senec. Homer.

21. Tempus plantandi, & tempus evellendi quod plantatum est. Modus plantandi constat ex cura ac vigili sollicitudine, favore nimio Numinis tot prodigijs & portentis; igitur non fecit taliter omni nationi. Modus evellendi, in eorum exterminio & dispersione, quae voce geminata ostenditur exulsionis, & dispersionis dispersæ, ut vidimus, num. 10. ex Ieremiæ & Iudith. Non solum in Niniven & Babylonem dispersi, penitus à patria evulsi, sed illis in regionibus ad societatem & consolationem, nec unus in uno; ut ait Senec. in Thyest. v. 31. Homeras vivide Hellenismo, 15. Odys. v. 406. Illic dua Civitates: diu sibi ipsi omnia diuisa. Ierem. 13. 14. Dispergam eos, vitum à fratre suo, & patres & filios pariter dicit Dominus; neque miserebor, ut non disperdam eos. Ita I. Reg. 11. 11. describitur pallantium fuga per dispersionem. Dispersi sunt ita, ut non relinquerentur in eis uno pariter. Non secus accidit Israelitis, ut respicerent ab idolis: at qui dispersit Israel congregavit eos, & in terra promissa plantavit suis legibus Synagoga, quosque tempus adveniret evellendi plantationem per gratiam, ut in perpetuum ædificaret Ecclesiam: igitur sub hameris Alcidis uti umbra futurorum, tota machina cæli, donec redderetur Atlanti, & vetus testamentum aboleretur per novum. Tempus fuit gentilis populi dispergendi, & tempus rursus in Ecclesiam congregandi. Hieronym. quòd sup. ut salvarentur omnes gentes aqua baptismi, dum unus tantum sanabatur in piscina Bethaida. Hæc curationis virtus (dicit Cyprius lib. 2. in Ioann. cap. 125.) in uno terminabatur homine: quod signum erat, utilitatem legis in solo Iudeorum genere terminatam. Hinc prius evellendum quod plantatum est: æquidem ut evanesceret Synagoga, erigi non valebat Ecclesia. Elucet Sole clarior in utriusque collatione intuitus adverte positionis sententia, ut posuimus & exposuimus, num. 15. De Synagoga dicitur: Tempus plantandi, & tempus evellendi quod plantatum est. Cur igitur de Gentilitate non dicitur, ut formaretur in Ecclesiam, nisi è contrâ; nisi enim Tempus destruendi & tempus ædificandi illa finienda erat, hæc ædificanda; sed sine macula ac ruga, uti cælestis sponsa, venisti formanda ex nigra; priusque signatur destructio, quam tanta molis perennis ædificatio; quoniam antequam per suspiciendam fidem formaretur in Ecclesiam, universam per orbem destructura idololatiam. Relinquantur que oderant, eliguntur qui amaturi erant. Erigendum è Synagoga ruinis palatium augustum Gentilitatis: & ut emineret in Ecclesiam singularis & cælestis pulchritudo, expellenda dumtaxat superstitionum nigredo. Synagoga evellitur liore tabescens in proximum, ædificatur Ecclesia è Gentilitate, quæ dilexit multum. Illa quæ plantata, evulsa: hæc destructio, ædificata: igitur venit tempus Synagoga occidendi vulnera ingrati tudinis, & simul gratia sanandi ulcera Gentilitatis.

Expositio 8.

Hieronym. Synagoga evulsa, ut plantaretur Ecclesia.

Verf. 1.

Verf. 3.

Palatium Gentilitatis è Synagoga ruinis.

22. Possitè etiam, in insigne emolumentum Reipublicæ, testimonium sacrum valet exponi. Tempus plantandi & tempus evellendi quod plantatum est: æquidem iuxta hominum mores, debent civiles utari leges. Omnes leges aut divine sunt, aut humana. Divina natura (id est, iure naturali) humane moribus constant: ideoque bene discrepant, quoniam alia alijs gentibus placent. Ita Distinct. 1. cap. 1. ius naturale est æternum, quia lumen divinum super nos signatum: civile iuxta tempus & tempus: etenim cum pravitas non mutetur in melius, sed in aliud; in illud aliud non prævisum, necessitate novæ leges. Erit autem (ibid. dicitur Distinct. A. cap. 2.) lex honesta, iusta, possibilis, secundum naturam, secundum patriam consuetudinem, loco temporisque convenientis. Alias, quod semel dictum; quæcumque sit, fixum & ratum; insolentis superbieque stultitiæ perseverantia estur ait Senec. 4. Benef. cap. 38. Solas Deus qui cognoscit futura, potest legibus comprehendere comprehendenda: verum cum incertæ sint providentiæ nostræ, circa presentia extenduntur providentiæ, quæ iure pro loco & tempore utilissimè mutandæ, ut in exemplum fecit Dominus, qui legem veterem obli-vioni sepeliendo tradidit, dum novam, inter homines versans, iuxta tempora constituit.

Ius Can.

Leges mutandæ iuxta mores.

Ibid.

Expositio 9.

23. Occurrit ex abusu gratiæ summa morum in populo Christiano corruptela, nimis flagitiosorum in ayla confugia, quæ criminibus frequentantur, quippe quàm nunquam hæc evasione puniuntur. Principes olim in obsequium Numinis, sacras ades non solum innocens sed etiam criminosis perfugium involabile statueret. Sed quia sceleribus dimittant usquequæque patrocinia, gaudetque antiquus Draco, domum sanctitatum videre speluncam latronum; necessarium est evellere, quod pridem summa reverentiæ & cultum plantatum est: igitur ita sceleribus progulantur sacra loca, ut nulla sit nec interius neque exterius reverentia. Hinc Ierusalem deposita est vehementer, non habens consolatorum, quia vidit gentes ingressas Sanctuarium suum, de quibus præceperas, ne irrarent in Ecclesiam tuam. Thren. 1. 2. 9. Virtutis omnis decor exit, dum scelus in templo floret. Audi fabulam, ut quantum cogites irreverentiam. Cum adificasset Salomon domum Sanctuarij, plantavit in ea omnia genera fructuum ex auro, producebanturque fructus in tempore suo: ceterum ventus scaret in eos, desinebant: sicut dictum est in Psalm. 72. Contremiscent Libani, fructus eius. Et de ipsis erat procuratio Sacerdotibus. Quando autem intraverunt Gentes in templum, sicca factæ sunt arbores, siccæ auræ; sicut dicitur Nam I. Filios & germen Libani elanguit, vel emarcuit. Ita Rab. Allia in Talmut tract. Soma quod etiam refert Galatin. lib. 4. Arcan. cap. 9. Profectò Salomon detraxit Adamo, qui ex orbe Luna huiusmodi arbores secum attulit; dum descendit in mundum: de quo in Ephem. 25. Mart. n. 7. Namque profectò, nisi in sensu allegorico: quum quodidem desuunt auri fructus virtutis, dum in templum ingrediuntur peccatores, ut graffentur securis ratione loci, plorante Nemese, quippe in throno sanctitatis, abominatio colitur desolationis. Totum demonis propositum, ut venerandæ protectæ, crederent inter homines flagitia. Cuiuslibet scelerato in templo, dicere possumus, quod Ictias Sobor: Quid tu hic aut quasi quis hic? Euripid. in Ion. ut vidimus, num. 1. Invisos ad aram sedere non conveniebat, sed depelli: Neque enim honestum est, autrèdari Deos manu iniusta.

Expositio 9.

similit. Ita ergo legibus plantandi Synagoga tempus fuit, & tempus evellendi quod plantatum est.

22. Occurrit ex abusu gratiæ summa morum in populo Christiano corruptela, nimis flagitiosorum in ayla confugia, quæ criminibus frequentantur, quippe quàm nunquam hæc evasione puniuntur. Principes olim in obsequium Numinis, sacras ades non solum innocens sed etiam criminosis perfugium involabile statueret. Sed quia sceleribus dimittant usquequæque patrocinia, gaudetque antiquus Draco, domum sanctitatum videre speluncam latronum; necessarium est evellere, quod pridem summa reverentiæ & cultum plantatum est: igitur ita sceleribus progulantur sacra loca, ut nulla sit nec interius neque exterius reverentia. Hinc Ierusalem deposita est vehementer, non habens consolatorum, quia vidit gentes ingressas Sanctuarium suum, de quibus præceperas, ne irrarent in Ecclesiam tuam. Thren. 1. 2. 9. Virtutis omnis decor exit, dum scelus in templo floret. Audi fabulam, ut quantum cogites irreverentiam. Cum adificasset Salomon domum Sanctuarij, plantavit in ea omnia genera fructuum ex auro, producebanturque fructus in tempore suo: ceterum ventus scaret in eos, desinebant: sicut dictum est in Psalm. 72. Contremiscent Libani, fructus eius. Et de ipsis erat procuratio Sacerdotibus. Quando autem intraverunt Gentes in templum, sicca factæ sunt arbores, siccæ auræ; sicut dicitur Nam I. Filios & germen Libani elanguit, vel emarcuit. Ita Rab. Allia in Talmut tract. Soma quod etiam refert Galatin. lib. 4. Arcan. cap. 9. Profectò Salomon detraxit Adamo, qui ex orbe Luna huiusmodi arbores secum attulit; dum descendit in mundum: de quo in Ephem. 25. Mart. n. 7. Namque profectò, nisi in sensu allegorico: quum quodidem desuunt auri fructus virtutis, dum in templum ingrediuntur peccatores, ut graffentur securis ratione loci, plorante Nemese, quippe in throno sanctitatis, abominatio colitur desolationis. Totum demonis propositum, ut venerandæ protectæ, crederent inter homines flagitia. Cuiuslibet scelerato in templo, dicere possumus, quod Ictias Sobor: Quid tu hic aut quasi quis hic? Euripid. in Ion. ut vidimus, num. 1. Invisos ad aram sedere non conveniebat, sed depelli: Neque enim honestum est, autrèdari Deos manu iniusta.

23. Inter Ethnicos fure ayla, sed nequaquam in somitem criminum, sed in effugium vexationis potentiorum. Sepulchrum Theste mediæ urbis regione, qua nunc gymnasium est constitum: idque servis atque omnibus inferioris sortis hominibus, qui vim potentiorum metuerunt, asylum constitutum: quod Thestus patronus, & ad opem ferendam promptus fuisset, precationesque misrorum humaniter accepisset. Hucusque Plotarch. in Thesto. Plura alia refert Tacit. lib. 3. à cap. 61. in Annal. Paulan. cap. 56. & 86. Cicer. 3. in Verr. Iustin. lib. 28. & Diodor. Sicul. ex quo Hugo Grotius de Iur. belli & pac. 2. cap. 2. §. 5. num. 2. Cardin. de Luca. lib. 14. Miscellan. Eccles. p. 4. disc. 2. & late Marcius Serariusque in Iosue, 20. At ayla instituta in Grecia intuiui præfati innocentium protectionis. Unde primum Athenis institutum, ut Misericordie templum, propter Herculis nepotes, oppressos illorum insidijs, quos vexaverat avus. Succinit Statius, 12. Thebaid. v. 481.

23. Inter Ethnicos fure ayla, sed nequaquam in somitem criminum, sed in effugium vexationis potentiorum. Sepulchrum Theste mediæ urbis regione, qua nunc gymnasium est constitum: idque servis atque omnibus inferioris sortis hominibus, qui vim potentiorum metuerunt, asylum constitutum: quod Thestus patronus, & ad opem ferendam promptus fuisset, precationesque misrorum humaniter accepisset. Hucusque Plotarch. in Thesto. Plura alia refert Tacit. lib. 3. à cap. 61. in Annal. Paulan. cap. 56. & 86. Cicer. 3. in Verr. Iustin. lib. 28. & Diodor. Sicul. ex quo Hugo Grotius de Iur. belli & pac. 2. cap. 2. §. 5. num. 2. Cardin. de Luca. lib. 14. Miscellan. Eccles. p. 4. disc. 2. & late Marcius Serariusque in Iosue, 20. At ayla instituta in Grecia intuiui præfati innocentium protectionis. Unde primum Athenis institutum, ut Misericordie templum, propter Herculis nepotes, oppressos illorum insidijs, quos vexaverat avus. Succinit Statius, 12. Thebaid. v. 481.

Urbe fuit mediæ nulli concessa potentum Ara Deum, missis posuit Clementia sedem, Et miseri fecere sacram sine supplice nunquam. Semper habet trepidos, semper lucus horret egenis; Cavibus, ignote tantum felicibus ara. Fama est desentos acies post hulla patrav Numinis, Herceulos sedem fundasse nepotes. Confugium, unde procul starent: iræque, minaque, Regnaque. & a iusti Fortuna recederet aris.

Minimè ibi confugebant, qui flagitiosi, igitur non erat locus etiam in loco Clementie. Non enim tanta delinquentibus parcere competit (dicitur Authentic. de Mandatis Princip. Novell. 17. 8. Neque homicidis) sed patientibus, ut non talia à præsumptoribus patiantur. Deinde templorum cautela non nocentibus, sed levis datur à lege: & non eris possibile, ut nunquam tueri cautela sacrorum locorum, & ledentem & lesam. Idem Philo, libell. de Specialib. legib. & de Profugis. ubi: Non profest eis refugium, quod solis supplicibus est saluiferum. Sophocli. in Oedip. Tyrann. à v. 17.

Qui facinororum conscius, nec legis fidens, Tom. VII. Taut. Pppp Ad

Rab. All. Arbores auree in templo Salomonis.

Itai. 22. 16

Euripid.

Sepulchrum Theste asylum. Plotarch.

Ara Misericordie.

Statius

Non flagitiosus. Iustinian. Philo.

Sophocl.

Ad aras voluitur supplex Deum,
Thrabere ad tribunal nulla religio mihi:
Mala semper aequum est ferre, qui fecit mala:

Evellendus ab altari, qui ludeat crimini: igitur fas non est, ut inveniat in religione tamen, qui criminibus audeat vulneravit religionem. Eutripid. d. v. 13 16.

Eutripid.

Iustos ad sacras aedes sedere oportebat, & quicumque
Inturia afficeretur: non autem par beneficium impetrare
A Dijs, & iustum & iniustum.

Tacit.

24 Ne sacrae immunitatis confidentia grassatorum gliscerent crimina, vel ab Ethnicis aboluitur ius statuerum Principum: causamque promittit C. Cestius apud Tacit. d. cap. 36. dicens: Principes quidem instar Deorum esse: sed neque a Dijs nisi iustas supplicum preces audiri, neque quemquam in Capitolium, aliave urbis templa perfergeres ut eo subsidio ad flagitia utatur. Abolitas leges & funditus versas, ubi in foro, in limine curia, probra sibi & mina intendebantur; neque ipsae atrociora circumstrepentibus, precabanturque Drastrum, daret ultionis exemplum. De Augusto refert Sueton. in eo, cap. 17. Antonium invenem simulacro D. Iulij, ad quod post multas & irritas preces confugerat, abreptum interemit. Inolevit huiusmodi mos ob beneficia Reipubl. collata, habeturque in corpore Iaris, leg. 11. de His qui sui, vel al. iuris sunt. leg. 1. de Offic. Praef. Urb. C. de His qui ad statum confug. His etiam temporibus ex patrocilio reorum autumantes auctoritatem, plurimi & non Principes protegere delinquentes, quorum audaciam, iustitiaeque vulnus represit Romae Innoc. XI. tollens iure foperbam auctoritatem Legatorum, qui titulo Regum, suarum domuum & platearum immunitatem & asylorum ius iniquum usurpabant. Vid. Michael. Salazar, de iure Asylo. rolendo, cap. ult. Quid ad illos Numinis offensa, modò respicienda in reverentiam potestas nimia auctorata? Quid si protecti auxilio usurpato Saecularis, non audebunt delinquentes; dum impunitatem cogitant & titulo Religionis? Crescebat enim Graecar per urbes (subdit Tacit. loc. cit. cap. 60.) licentia atque impunitas asylo statuta: complebantur templa pessimis servitorum: eodem subsidio obstruati aduersus creditores, suspectique capitalium criminum receperantur: nec ulum satis validum imperium suffragantibus seditionibus populi, flagitia hominum ut carimonias Deum protegentis. Sueton. de Tiberio inquit, cap. 37. Aboluit & ius, moremque asylorum, qua usquam erant. Videbimas quomodo, num. 28. licet funditus evertit Romae templum Ivis, de quo Ioseph 18. Antiq. cap. 4.

Tacit.

Quare?

25 Frequenter inter gentes lucus templorum erat asyllum. Chartar. in Apollin. fol. 39. ex Pausan. cap. 56. de Hebe, sive Iuventute Dea, inquit: In templo, quod in cupressorum luco erat dicatum, nullam positam esse statuam: sed maximis eam Veteres prosequerantur honoribus: nam qui ad eius templum, tamquam asyllum confugerant; poenas quibus ob sua flagitia essent obnoxij, effugiebant: qui autem de carceribus evasisent, compedes illuc apportabant, quas arboribus ibi consitis suspendebant. Hoc intui Cadmus intravit in luco Thebis asyllum. Strab. lib. 5. n. 73. & Statius d. v. 488. lucciniae: Lachrymis altaria sudant.

In templo Iuventutis nulla imago. Chartar. Sed miserum in signa.

Statius.

Mastarumque super libamina ferta comarum
Pendent, & velles murata sorte relictae:
Mite nemus circa, cultique insigne venerando,
Vittata laurus, & supplicis arbor oliuae:
Nulla autem effigies, &c.

Frequentius luci templorum asylo. Plutarch. Asylum Deum.

Ut Rom a cresceret fieretque magna vel nascent, Romulum pro asylo instituisse locum, ait Augustin. 1. Civ. cap. 34. & in eo Plutarch. inquit: Deinde quod urbe primum fundata, templum profugis securitatem praebens, Asylum cum constitissent, Dei Asylo, quasi eius templo abripere quemquam, nefas esset, dicitur; omnes ad se receperunt ita ut neque dominis servos, neque nexum aris alieni causa creditori, neque homicidas magistratui dederent, oraculo Pythiae omnibus impunitatem confirmari, dicentes. Quid mirum, si ex flagitijs latrones orbis? Vide Florem, lib. 2. in Procem. Locum qui nunc (inquit Livius lib. 1. sect. 27.) septus densis sentibus inter duos lucos est, Asylum aperit: eo ex finitimis populis turba omnis sine discrimine liber, an servus esset, avida novarum rerum profugit: idque primum ad ceptam magnitudinem roboris fuit. Refertur etiam Romani Vires. Virgil. S. A. neid. 7. 342. monstrat.

Tit. Liv.

Hinc

Hinc locus ingentem, quem Romulus acer Asylum
Retulit.

Ovidius 3. Pastor. vers. 425.

Romulus ut saxo lucum circumdedit alto
Cuiuslibet, Huc, dixit, confoge: tatus eris.

Virgil.

Ovid.

26 Halicarnaseus, Antiq. Rom. 2. n. 8. aliter Romuli propositum refert. Deinde cognito (ait) quod multa per Italiam urbes, vel tyrannide premerentur, vel paucorum potentia, multisque ea de causa solum vertere; hoc modo essent ingenui, nihil amplius in fortunam eorum inquirens, aut quo casu excidissent patria, decrevit excipere & ad se irradere, aucturus simul Romanorum vires, & detrimento affecturus finitima oppida: id quo decentius ferret, religionem negotio praeceperit. Locum enim Capitolium inter & arcem situm, qui nunc Romaa lingua, Inter-duos-lucos dicitur, tunc vero ex re habebat vocabulum, ab utroque civico condensis septus arboribus, fano in hoc, incertum cui Deo sacro, Asylum aperuit supplicibus, pollicitus eo confugientibus impunitatem in honorem Numinis. Ut vides, supplicibus assignatur asyllum, non criminosis, quo intuitu Asyla cogitata. Claudian. de Bell. Gildon. v. 404.

Halicarn.

Claudian.

Pausan.

Ara Misericordiae.

Ovid.

Et proprium miseris Numen statuistis Athenae.

Quod explicat Pausan. cap. 15. subdens: Misericordiae ara, cuius Numini, quod magna habet in tota hominum vita, & casuum varietate momenta; soli ex omnibus Graecis singularum quendam honorem habent Atheniensium. Haud alienum a conditione generis, maxime memoris humanae fragilitatis: quandoquidem ut canit Ovid. 1. de Ponto, Eleg. 1. v. 53. & 2. Eleg. 2. v. 29.

Confugit interdum templi violator ad aram,
Nec ptere offensi Numinis horret opem.
Talia caelestes fieri praeconia, gaudent,
Ut sua quid valeant Numina, teste probent.

27 Etiam inter illos, non omnia templa erant Asyla, sed tantum quibus huiusmodi a Principibus concessum uti singulari privilegium: quapropter in frontispicio erat nota ASYLUM: ut fecit in his quae refert Tacitus ubi supr. & Pausanias; quin fuisse Respublica, quae aliquod non instituit. Nonnulli negant fuisse in Israel: quod quidem impudentia, aut ignorantia. Si Sacrarum non erat asyllum, quorsum homicidam, dicit Dominus, ad altari meo evelles eum: Abrogarunt in odium religionis Reges Syriae hoc in iustissimum privilegium, quod observari praecipit Demetrius Soter, ut dicitur 1. Mach. 10. 43. Quicumque confugerint in templum, quod est Ierosolymis, & in omnibus finibus eius, obnoxij Regi in omni negotio, dimittantur. Ad Abulen. in Iosue 3. quae. 16. Quid in Domini domo, quam sibi ad habitandum elegit; ubi liber in domo Flamini Diali evadere accedens? Vincium, si aedes eius introierit, solvi necessum est. & vincula per impluvium in tegulas subdudi, atque inde foras in viam demittis: ait Aul. Geli. lib. 10. cap. 15. Quid dum absolvebat reum virginis Vestalis occurfus? Innumera videtis apud Alex. Neapolit. lib. 3. cap. 20. & ibi Tiraquell. ubi: Qui capti bello ad Imperatorum Regumque statuas confugissent, veluti ad asyllum, nexu solvebantur, & immunes erant, in eos enim manus iniectio non erat. Ephesi templum Diana id iuris habuit, ut ad illud confugientes mancipio solvebantur, quod Alexander ad stadium produxit: postea ab Augusto sublatum, ne proposita impunitatis spes, facinoribus causam daret. Hoc intuitu, ni fallor (quia ut dixi in lucis huiusmodi Gentium asylo, & in abominanda, quod commisti inter Gentes imitati sunt avide Israelitae, ut dicitur 4. Reg. 17. 10. & 16. Fecerunt sibi statuas & lucos: Fecerunt sibi constatiles duos vitulos, & lucos, & adoraverunt universam militiam caeli.) dicitur Exod. 34. a 12. & Deut. 7. 5. & 12. 3. Cave, ne unquam cum habitatoribus terrae iungas amicitias, sed aras eorum destrues: confringe statuas, lucosque succide: etenim ampliora molimina iniquitatis sub specie religionis.

Nen omnia templa erant asylo.

Ex. 21. 14.

Sacrarium inter Hebraeos asyllum iudicium templum.

Alex. Neap.

Ab idololatris Israelitis asylo in Deorum lucis. Ex. 14. 13.

Civitates re fugi & quae huius

Card. de Luca.

An ofyia debeat minorari Tacit.

Greg. IX. & Pius V.

Cardin. de Luc.

Mich. Sal.

Quid in afyli peragant criminoft

Immunitas Ecclefie feruanda.

Greg. XIV

Oleall.

Nova crimi na ad que pftima abftinet Ecclefia immunitate.

in Praef. titul. de Form. Inquifit. & Mich. Salazar de Iure Afylor. tollend.) de frequen-
 tibz afylo. Unde Cardinal. de Luca lib. 14. *Mifcellan. Eccl. difc. 10. num. 9.* priuque
 Bovadilla, lib. 2. *Politie. cap. 14. n. 92.* inquit: *Potiffimè verò ob adeo exercitum Eccle-*
ftiarum ac domorum regularium numerum, nimirum frequentiam ac vicinitatem in
civitatibus, & locis habitatis: adeo ut non detur ferre crimen, cui non congruat ratio,
vel difpofitio textus in cap. fin. de Immunit. Eccl. quid fcilicet proximus ac promptus
afylus allicat ad delinquendum. Vid. ibid. p. 4. difcuff. 2. à num. 6. Quare propter abu-
fum, illis placet afyla minorari, ut decrevit Tiberius, de quo Tacit. d. cap. 63. Facta
fenatusconfulta, qui multo cum honore, modus tamen praefcribebatur: infique ipfis in
templis figere etiam faorandam ad memoriam, neu specie religionis in ambitionem de-
laborerent. Etiam factum in regnis catholicis afferit Rebuffus in Proom. Regiar. Conftit.
gloff. 5. n. 4. Meminere Covarrub. lib. 2. Var. refolut. cap. 20. concluf. 2. à num. 4. ufque
17. & Gregor. Tolof. 13. de Repul. cap. 23. à num. 11. Sceleria, nifi per Ecclefiam ad
quam confugiunt, crederent fe defendi; nullatenus fuerant commiffuri. Gregor. IX. in
cap. fin. de Immunit. Eccl. & Pius V. in bull. Romanus Pontifex. Cardin. de Luc. d.
*discuff. 12. num. 14. Ita allecti ad nova crimina perpetranda: qui num. 9. inquit: *Deur-*
patur Ecclefia delatione armorum, qua naturalis, & quodammodo neceffaria est con-
fungentibus ad Ecclefiam: ut tam à familia Curia, quam ab inimicis fe rueri poffint.
Addit, Salazar, d. cap. 2. Vidimus Ecclefias armis impiorum ftipatas, eorum iuppelle-
tilii foridè dehoneftatas, fumidas & in coquina verfas, ludis & per conueni-
excerandis in Deum blafphemij profanatas. Vidimus has faces civitatum, citharas,
cantus, tripudia ante divinas aras exercentes, & carminibus ac gefticulationibus tam
obfcenis, ut vix in cauponis, aut lupanariis admitterentur. Vidimus ab his feneftra
Reipublica pefte fepe in facris locis divina officia turbata, corruptam Religioforum
disciplinam: facerotes ipfos, qui eorum impudentiam reprehendere conati funt, ali-
quando iniurijs affectos, fufibus cafos, & aliquando facrilègè exemplo necatos. Quæ
conventio Chrifti ad Belial: Qui autem confenfus templo Dei cum idolis: Quid eft quod
*dilectus meus in domo mea fecit scelera multa?**

29. Iam ergo à Summis Pontificibus cautum huiusmodi malum, & hifce vulneribus
 medicamen adhibitum; maxime à Gregor. XIV. Dubitare de Ecclefie poteflate, im-
 munitate, ac immunitatis ufu, heterodoxum eft. Firmarunt, quod etiam ex iure, Reges
 & Imperatores: equidem cum domum Dei deceat fanctitudo, etiam congruit maieltatis
 æftimatio. Conftat leg. cit. de his qui ad Ecclef. confugerint, Et leg. Patant. lib. 1. C.
 tit. 12. in Iura Canonice tit. de Immunitatib. Ecclefiar. maxime cap. Cum Ecclefia, cap.
 Inter alia, cap. Miror, cap. Reum, cap. Frater, cap. Ad Epifcop. cap. Siquis contra
 max. Exprefiffimeque Gregor. XIV. in bulla, Cum alias nonnulli. Hominem in San-
 ctuarijs conftitutum, reluctantem reclamantemque, violenter poteflates feculares
 abftahere; locorum & personarum divino cultui dicatarum efle in contemptum, ipfius
 divina maieltatis offenfam, & scandalum plurimorum. Ad Chryfoftom. Orat. in Eu-
 trop. Auguftin. Epift. 187. & 1. Civ. cap. 1. & 4. De huiusmodi ufu nullus nifi hereti-
 cus, aut truculentè fanguinolentus queritur: de abufu afylorum nonnulli, ac de im-
 prudenter zelotis, qui admittunt comprehensionem etiam in criminibus à Pontifice ex-
 ceptis, ut carpit Cardinal. de Luca, cuius iudicium præmittimus, num. 28. Oleaster in
 Numer. 35. ad mores; iufit: *Hinc ortam puo apud Chriftianos Ecclefiarum immuni-*
tatem, neque efle dammandam; modò non admitterent, nifi eos qui merito admittendi
effent, aut qui ex errore peccarent.

30. Abufus eft, quem tolleret Sedes Apoftolica fi fciret, nimirum (ut feivi in Regia
 Principis curia, quofidie ufuvulnre) expectare in introitu Ecclefie, vel via, in qua im-
 mediatum afylum, inimicum; ibi confodere, ac in Ecclefiam ingredi, atque iudices
 ridere. Quotidie, Mercatorem (apud quem collocata depofita virginum in dotes, &
 aliorum fubftantia, ex qua locuplex) nequaquam obarratum, fed ære gravem, poritis
 argento & auro, divite fuppellectili, in tuto abfeonditis opibus, ne deinceps gravetur
 rationibus, vivatque pacifice vel confcientiæ de reftitutione ftimulante; in Ecclefiam
 feedere: celfioneque facta bonorum futillum, lachrymas creditorum ridet, cum in
 fervitutum vel perpetuam incarcerationem tradi deberet. Huc pervenire quibat humana
 malitia; fed procedit ultra fpecie iuftitiæ prætexta. Primo è fraude ac fide fracta fit ela-
 mor: fei impofitor, priufque cogitavit, quomodò compefceretur. Per amicos enim,
 feorim fangulis creditoribus indicare arte conatur, quam percuffus iaceat ex illorum

creditarum opum amiffione: ac meliore animo valere commendat, quobifque potentio-
 res fatientur ex bonis celfis: Se tamen fperare aliquomodò amicitiz debilitate etfi non
 cumulata fatifaciarum, dum celfens impetus urgentes præctationum perturbationum.
 Expectare iubet, expectatur. Venit conftitutum tempus, fi folutioni venit dimidij bo-
 norum folutionem proponit, alius in iudicium celfionis dimittit; creditorque toto fitu
 iniuriam amplectitur, ne totum, plusque in lite ac expenfis amittatur. Hic in afylo con-
 venio, qui non ferret fine afylo: prædoque ingeniofius recepto totius fumme fyngrapho
 tranquilla pace tutus refidet in foro, exitu felici ceteros invitans in furta; quippe plaufu
 criminum iam cedere bonis haud figurat infamia.

31. Hic abufus immunitatis iure tollendus. Hominibus nefarijs ius afyli non deberi,
 ut ait Philo, d. Appofitè Pius V. in bull. cit. Romanus Pontifex, fubdit: *Quòd fi ma-*
lefactores, alique diverforum capitalium criminum rei, aliquod refugium non habue-
rint, tot ac tam immania scelera & delicta non perpetrarentur, nec tam magna effet
fecleratorum hominum multitudo. Iure immunitas fundata, ut Ecclefia venerationi atque
maieltati decor fingularis fit; fed per abufum tempus evellendi, quod plantatum
eft: etenim ut ait Navarrus in Mansal. cap. 25. num. 21. Roma immunitas Ecclefiarum
quoad reos, non eft ufu recepta: forfitan, arbitror, quia ibi Summus Pontifex, ad
quem fpectat iudicium, fit, ni fallor, rectè à Covarr. loc. cit. & Gregor. Tolof. ubi de
*Abufu immunitatis & de remedijs. Abulenf. loc. præf. quæft. 12. inhc: *Plurima crimi-*
na fub fpecie Ecclefie immunitatis peraguntur. Aliqui enim ordinum immunitate gau-
dent, alij verò immunitate locorum horrenda facinora peragunt. Unde Serarius, d.
quæft. 11. Pro tempore & locorum varietate fieri poteft (ait) ut tali in re abufus qui-
dam & licentia nimis irrepant: tuncque bonum videretur. immunitatem in iftiusmodi ali-
quantum minuere. Sint ergo afyla, fed minora, vel figurata: haud enim ita, ut reus quod
fupplicium fit alijs flagitiofis in exemplum, & terræ commodum. Ne pollutis terram
habitationis veftre, qua infantium cruore maculatur, neque aliter expiari poteft, nifi
per eius fanguinem, qui alterius fanguinem faceret. Invitat in huiusmodi iudicium
*Pontifex in 6. cap. Alma mater de fentent. excommun. ubi: *Alma mater Ecclefia ple-*
antique nonnulla & rationabiliter ordinat & confultè; que fuae dete fubiectionum uti-
litate, confultius ac rationabiliter revocatur; in melius fove commutat. Tempus plantandi, &
tempus evellendi quod plantatum eft. Sicut medicus fecundum circumftantias mutat
ægris medicinas; ita fecundum exceffus humanæ conditionis, Legislator debet immuta-
re leges. Quare iftiusmodi agritudini ftatus adhibenda medicina, quia vulneris plaga ex
*medicina orta. Dicam ad rem ex Profano, de Bell. Gildon. à v. 403.***

Te Pater altorem,
Te pietas polluta rogat.

32. Demum in complementum Tautologiae ftudium delicabit, quod nobis magnum
 negotium facellit: nimirum, quare fi in alijs fententijs non exprimitur fuppofitum (pu-
 ta, tempus nafcendi, & tempus moriendi, quod natum eft; ad noftrom efformandam
 Tautologia, dicitur: Tempus plantandi, & tempus evellendi quod plantatum eft)
 Rabbinij fonniantes vanitates, proclivi in infanias falfas; intelligunt plantationem de
 celebrioribus montibus, qui in principio gravi mole confliterant, fed evellendi in die-
 bus Melfie in Urbis ornatum: inter quos transferendi Sina, Thabor & Carmelus, ut
 templum tunc fuper emineat, uti prædictum à Ifaia, 2. 2. *Erit in noviffimis diebus*
preparatus mons domus Domini in vertice montium, & elevabitur fuper colles. Idem
Mich. 4. 1. Tunc mons Sion fuper hoftes montes collocabitur, ut cunctis celfior fit, di-
caturque montium mons. Vid. hic Lyranum, & Galatin. lib. 5. Arcan. cap. 3. Præcla-
rum aucupium. Sic templum, quorsum? An ut eò non accendant, fed voto dicant:
Quis afcendit in montem Domini, aut quis ftabit in monte fancto eius? Quis dabit mihi
pennas ficut columbe & volabo & requiefcam? Nonnumquam delirant. Tunc quibat ha-
bitari fine muro Ierufalem. Verum modò, quod fictum de habitatoribus in orbe Lunæ.

33. Maimonides Moyfes retorquet fententiam in Arcam fœderis: de qua dicit in
 tempore noviffimo è rupe vulfam, plantandam. Plantata fuit Arca in Tabernaculo,
 poffit in templo, à quo evulfa; quia tempus plantandi & tempus evellendi quod planta-
 tum eft: tuncque in templo plantabitur, fi è petra evellitur, iuxta Ieremiam 32. 41.
 Plantabo eos in terra ifra in veritate, in toto corde meo, & in nota anima mea. Videtur
 indicare arcam Fœderis abfeonfam à Ieremia, fuiffe in templo Zorobabelico (celi ali-
 quibus placeat, numquam apparuiffe: fed adinflat prioris Hebræos alteram fabricaffe,
 ficur

Pius V.

Navarr.

Abulenf. Remedia in abufum Sarit.

Num. 35. 31.

Expofit. 16

Clau.

Expofit. 18

Delirium Hebræorum de montibus tranfenden- dit, ut emittat neq. tenu- plam. Ifai. 2. 2.

Moyf. Eg.

Expofit. 17

sicut alia sacra supellestilia, uti probat Alapid, in 2. Mach. 2.7. §. Nonnulli & cogitat Comestor in *Iudith*, cap. 3.) quod quidem Canus, 2. de *Loc. Theolog.* cap. 11. Ribet. in *Agg.* 1. a n. 15. & Torriell. pro viribus defendunt: clarèque videtur ex Scriptura constare: eiqdem; ut inventus sacer ignis, inventa est Arca sacrosancta fœderis. *Veniens ibi Ieremias* (idest; in Phasga) *invenit locum spelunce; & Tabernaculum & Arcam; & altare Incensi intulit illuc; & ostium obstruxit; & accesserunt quidam simul, qui sequebantur, ut notarent sibi locum & non potuerunt invenire. Ut autem cognovit Ieremias, expansus illos, dixit: Quod ignotus erit locus, donec congreget Deus congregationem, & propitius fiat; & tunc Dominus ostendet has, & apparebit maiestas Domini, &c.* Post 70. captivitatis annos, qui dispersit Israël congregavit eos, illis propitius: necesse ergo erat quod Arca tunc appareret, ut in tempore propter quam factò venerabilis stare, instauraretur religio in novo erecta Sanctuario. Hoc videtur indicare Maimonides, quasi ut Arca denuò plantaretur, reductà captivitate, in templo; necesse fuerit evelli à saxo: quod quidem factum apparente gloria Domini in die dedicationis templi, ut ait Sanctus hic num. 4. (recoliturque 1. Esdr. 6. 16.) & a n. 16. & Torriellus *Ann.* 36 10. à n. 14. nervosè.

34 Arcam quoque venit Christus sepultam fuisse, indicare videtur Ambrosius lib. 3. *Offic.* cap. 14. & cum illo alij. Unde Doct. ill. Sanctus num. 15. subdit: *Christi tempore prodisse putant in lucem, cum ad illud usque tempus latuisset; ut Christi typus, quod in eo foret admiratum & figuratum, quasi digito demonstraret.* Si hoc verum (ambigo) ingens, præut auguror, indicatur arcam: igitur non solum fuit tempus plantandi in saxo Arcam Fœderis, & tempus evellendi quod plantatum est; sed tempus simul plantationis & evulsionis, apparente in domo Sanctitatis: erat enim figura, & accedente veritate fuit evulsa, dum plantata; quippe ut corpus illuxit, umbra protinus evanuit. Dicit Ieremias: *Cum multiplicati fueritis, & creveritis in terra diebus illis, ait Dominus: Non dicent ultra, Arca Testamenti Domini: neque ascendet super eor, neque recordabuntur illius, neque visitabitur, neque fiet ultra.* Ideo rupto velo templi & parulo in secretiora aditu, patiente Christo; patuerunt Sancta-Sanctorum, sed in illis nihil visum. *Scisso templi velo, Sancta-Sanctorum ab indignis Pontificibus recesserunt* (inquit Leo Papa, serm. 8. in *Passion. Domini.* cap. 7.) *ut figura in veritate, propter in manifestationem, & lex in Evangelium verteretur: us quod in uno Iudæe templo obumbratis significationibus tegebatur, pleno apertoque sacramento, univèrsarum ubique nationum devotio celebraret.* Plures asserunt tunc Arcam in Templo fuisse: Ioseph. 6. de *Bell.* cap. 6. nihil in Sancto-Sanctorum. Placet utrumque sine contradictione, præsentia Christi. Nihil in venum ibi, vel dum

An Arca fœderis in templo secundo

2. Mach. 1. à 5.

Sanctus.

Expositio simul

Ier. 3. 16.

An tempore Christi Arca fœderis inventa, & in templo de portat? Leo Pap.

Iuven.

Sedul.

Crux et die

Epiphan.

Spelunca in qua Fœderis Arca, ubi & quibus illi iustitiam

Scinduntur pariter sancti velamina templi,
Carbasque in geminas partes disrupta dehiscunt:
Accitit Iuvenus lib. 4. *Evangel. histor.* v. 706. Seduliusque lib. 5. *Carm.* v. 273. in nostrum propositum inquit:

Saxa disscisso nudavit pectora velo,
Interiora sui populi arcana fueris
Iam referenda docens; quia lex velamine Mose
Tecla diu, Christo nobis veniente patefit.

35 Iosephus Ben-Gorion, lib. 1. de *Bell. Iudæe.* cap. 17. Nebo in monte asserit Arcam sepultam, ibique esse quoque Elias speluncam aperiat & subter alas Cherubim Sanctuario restituit. Idem invenitur in *Gestis Francor. expugnantium Ierusal.* cap. 24. Epiphanius de *Vita & interit. Prophetar.* in *Ierem.* inquit: *Hic est ille propheta, qui ante mutationem templi, Arculam apprehendit, quaque fuerit in ea singula & curavit ea abforveri in saxum: & locus est sacerdotibus plebis, & quicumque aderant, Maioribus: Profectus Dominus à Sina in celos, sed revertetur in maiestate & virtute divina: & hoc indicium adventus ipsius erit, quando Gentes univèrse ligno supplicabunt. Addit præterea: Arcam hanc nec quisquam referabit unquam, neque Sacerdotum, ne Prophetarum, excepto Mose electo Dei. Tabulas, quas continet ipsa, nullus explicabit præter Aaron: ceterum in resurrectione primum Arca resurget, & prodibit à saxo, inque Sina monte locabitur, & omnes ad eam confluent, ut illic suscipiant Dominum, & vitent inimicorum, qui perdere illos affectabunt. Tunc saxum sigillavit digito, scribens nomen Domini, & factus est typus instar sculpturæ ferri, & nubes petram cooperuit, & eum locum nemo novit: quia ne nomen quidem usque in hunc diem & usque*

usque in consummationem sæculi datur legere. *Lapis deinde ille habetur in solitudine, ubi primitus fabricata est Arca, in medio montium, in quibus iacent Moyse & Aaron sepulti.* In notitiam porò nubecula nitet, modo ignis in eodem loco, pro typo qui erat ab initio; quoniam numquam cessabit maiestas Dei à lege eius. Hactenus Epiphanius, eademque refert Angel. Doctor in loc. præfatum *Machab.* Dorotheus in *Synops.* aliqua mutat, sed pedibus it in Epiphanijs sententiam: quam quidem ex proprio Marte Epiphanius proderet, mihi creperum; etenim olent Rabbinnica, & Scripturæ contrariis: non quia incredibilia, cum ibi legamus undecumque maiora.

36 Locus dicitur ignotus, imò in mundi finem incognoscibilis. Quomodò si per diem signatur nube, & noctu illuminatione flammæ fulgurantis? Arca facta ad radices Sina, qui in Arabia deserta: quo pacto hausta eodem in loco, quo erecta; dum dicitur à Ieremia abscondita in Nebo, monte trans Iordanem in Campesribus Moab; unde Moyse vidit terram promissionis mandato Dei? *Mach. d. v. 4. & Deuter. 34. 11.* Deinde Aaron sepultus est in monte Hor, qui in finibus Idumæe, *Numer. 20. 29.* Moyse in valle Moab inter montes Phasga & Phogor *Deuter. 34. 6.* Unde ergo Arca poterit abscondi in medio montium, in quibus iacent Moyse & Aaron, eodem loco quo fabricata, qui fuit ad radices Sina; cum Sina non sit inter Phasga & montem Hor, sed longè distans? Vide Adrichom. in *Pbaran*, n. 92. & in *Ruben*, n. 3. Maluenda, 11. de *Anti-Christ.* cap. 12. conciliare pugnantia ingeniosè conatur, dicens è Nebo seu Phasga Arcam transferendam in Sina ministerio Angelorum. *Arcam evellendam* (inquit) è saxo spelunce, & quasi resurrectionem primum, & in lucem emergentem, admirum operà & efficientiâ Angelorum, qui eam è visceribus rupis educunt; ac constituendam in monte Sina, qui est in Arabia, omnibus conspicuam, ac in eodem monte circum ipsam consueturas statim multas copias Christi fidelium, ac præsertim Iudæorum, ad fidem Christi prædicatione Henoch & Elia conversorum. Si ergo, verum totum divinare, ut cogitando cogitent, si forte abstrusam veritatem atrectent.

37 Arcam in fine mundi videndam, censent AA. gravissimi, de quo consulens Sanct. d. a. n. 14. Serar. *ibid. quest. 19.* Bellarmin. de *Verbo Dei.* 1. cap. 15. Acasiro in *Ierem.* 3. n. 20. Villalpand. in *Ezech.* Tom. 2. p. 2. lib. 5. disput. 4. cap. 70. & Alapid. Inducatur Apocal. 11. 19. ubi: *Apertum est templum Dei in celo, & visa est Arca testamenti eius in templo eius, & facta sunt fulgura & voces, & terre motus, & grando magna.* Sicut allegoricè *Fulgura & voces, &c.* Ita intelligit Viegas, Alapide & Alcazar Arcam Testamenti: at ex dictis constat tunc è saxo miraculosè erundam; & quæ evulsa primo, dum in templo plantata, Christi præsentia; denuò in mundi fine plantabitur evulsionè è centro saxi. At quomodò evulsionè plantabitur? Cogitat & non violenter Maluenda d. lib. 13. cap. 9. *Sacram Testamenti Arcam* (inquit) *quæ ingenti miraculo, vivente adhuc Anti-Christo apparuit, ex monte Sina in montem Sion, & in Christi Ecclesiam, magnâ celebritate & solemnissimâ pompâ reducent: ut iam non deinceps Tabulis legis, aut urnæ Manna, seu Virgæ Aaron custodiendis; sed Sætræ Eucharistia afferenda inservetat, aut ut pro magna reliqua devotè colatur.* Laudo cogitationem, articulo mirificè congruentem. Videbunt enim Iudæi tunc conversi, quòd omnia in figura contingebant illis; cognovit Christo, qui viva lex vixit, qui è mortuis floridè gloriose surrexit, & in cibum hominis ut daret vitam, vitalis vivusque panis descendit de celo, & ut fideles cum illo unum sacramentum fiant, & non sicut Patres illorum manducaverunt Manna.

38 Sac de Littera. Veriones in illa expositionibus coaptata. *Tempus plantandi & tempus evellendi quod plantatum est.* Hebr. & Maluend. *Tempus ad plantare, & tempus ad erancare, eradicare, extripare plantatum.* Syr. & Arab. *Tempus plantatione plantatione, & tempus eradicatione, eradicatione.* Ethiop. *Tempus plantatione plantandi, & tempus evulsionè evellendi.* Chald. *Tempus plantationibus & evulsionibus.* Campen. *Tempus adolefcentium florum, & tempus amputationis.* Aliqua ergo moribus inferamus; ut in domo Dei plantati, virtutum flore non evellamur, conspici.

ADINATON EXEGETICUM.

Epilog. Excurs.

1. Tempus evellendi quod plantatum est. Datur evulso in plantatione, ubi species virtutis quatuor tantum specie.

Virtus in statu Monachorum nobile germen: si peccata nequaquam dirigitur in virtutem; extra eius perfectionis pro-

Ma. lund.

Apoc. 11. 19. Arca apertis Anti-Christi tempore, Maluend. Erit in templo hierosolimitico Eucharistia.

Varieta lectinâ.

propositum, germen evulsam, quod non plantatum: equidem quod ad speciem tantummodo floruit, priusquam evelleretur, exaruit.

- 2. Tempus evellendi, quod plantatum est. Oppolita exponuntur, ut concilietur in animo: plantatio scilicet & evulsio in amenitatem virtutis, & exitum corruptionis: igitur vitium evellitur, ubi supplicium in medicinam plantatur.
- 3. Tempus evellendi quod plantatum est. Exigit hostilitas, ab inimicorum agro stirpitus evellere gratias. In huiusmodi facinus, nunquam debet esse tempus: quandoquidem crescit splendor gratiarum, & benefactoris meritum; si quod semel plantatum, nunquam evulsum.
- 4. Tempus evellendi, quod plantatum est. Terribilis sane peccatoribus vox, quorum impius, pravus animus, caecum ar-

bitur, nunquam adventurum tempus: etenim evellat iure iustitia, quae in criminum poenitentiam plantavit misericordia.

- 5. Tempus evellendi, quod plantatum est. A radice phantasia laxa, ex plantatione iniuriae, occidit fructus; nemp; studium captae vel capie dæ ulsioni. Ex offensa excandit cor. Datur in vindictam tempus, datur opportunum munus. Erit tunc? Tunc est tempus evellendi, quod plantatum est: etenim studium vindictæ in adepta dignitate, evellendum è radice.
- 6. Tempus evellendi quod plantatum est. O homo! facis tempus, ante tempus; ut mors sit vitalis, memoria tantum, & non enitae mortis: igitur si vitam mortem meditatione concepit; ipsa antequam evellatur, vitii omnibus exaruit.

DIDASCALIA PRIMA.

Conversatio secularis Monacho pestis.

Nihil turpius, quam quod in domo Dei inveniat scelus: equidem cum iustitia aequalis omnibus sit obstringitur, ut iudicium incipiat à domi Dei. Nemo illic (ait Cornel. Tacit. de Morib. Germ. cap. 19.) vitia videt: nec corrumpere & corrumpi, seculum vocatur. In Religiosis profecto vitium, quicquid fert seculum: necessariumque ne rideant scelera; quod ancipiti gladio praesecetur à iustitia, quicquid in claustra seculi ingesserit corruptela. Conversatio secularium Monachis praesens venenum: patetque miraculum, non infici linguis in medio scorpionum. Homines labore ac patientia gaudentes, tenacissimè patriæ nervos, externarum deliciarum contagione solvi & bebetari (inquit Valer. Maxim. lib. 2. cap. 6. n. 1.) cum aliquanto faciliorem virtutis ad luxuriam, quam luxuria ad virtutem transitum viderent. Alibi dixi ex Ovidio, 2. de Remed. v. 219.

Tacit. Venenum aspici sub labijs secularium Valer. Maxim. Ofid. Pl. 118. 27.

nebrardus, & alij plures. Facilis sanè morbus, dum nocet visus. Huiusmodi votum nonnumquam debet foreri intra Monasterium, ob praecipis mortis periculum: igitur non fumerent Monachi seculi idola, & horum adorationem, ni prius seculi nocentis aspexissent vanitatem.

2. Astruit Basilus. Qui secularium hominum amicitia delectatur (inquit Monastio. constit. cap. 12.) eaque re assidue eum illis esse in colloquio cupit; ex frequentie cum illis sermone pravitas eorum affectiones in animum facile insinuaerit, & mente rursus cogitationibus mundanis completà, à praecleara illa, quam erat ingressus instantia operis desisset, & à se deinceps proscripta vite spiritualis utilitate; quem ex animo fuderat, vite prioris vomitum resorbabit, atque ideo sanctus tandem concidet, miserè confusus ab hoste. Videtur enim funestara vocatio, iugulata devotio, sopita professio, seculi virus, sanctum lethaliter peccus; imò hostis astu, sanum quod florebat, totum vulnus. Qui ex alijs castris, commissi sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum: fervierunt sculpilibus eorum, & factum est illis in scandalum. Quid ex visu idolorum, nisi praecipitium? Quid ex gladijs, nisi vulnera? Quid è serpentibus,

Unde Monachi insidiantur Basil. Saeculi ille cebra in parvum cion Monachi.

nisi venena? Quid ex utroque nisi mors? & nihilominus seculum ita suave cordi est; ut iustitiam non solum sacrilegè trahat, sed & adoret. Pericula dicit Ethnicus, ut caveat Monachus. Horum omnium sermo vitandus est (inquit Seneca, Epist. 123.) hi sum qui vitia trahunt, & alio aliunde transferunt. Pessimus genus hominum videbatur, qui verga gestarent: sunt quidam qui vitia gestant. Horum sermo multum nocet: nam etiam si non statim offiendat, semina in animo relinquit, sequiturque nos etiam cum ab illis discesserimus, resurrexerunt postea malum. Malum prosum, quod videatur felicitas. Malum, quod summa iam infatuato prosperitas: sero cognito veneno, technaque demonis, cum descenderent quasi vulnerati in plateis civitatis.

Senec. Thren. 2. 12.

3. O Monache! Quid tibi est in via Aegypti, dum inde fugisti, quia opprimeris tyrannide? An fuga credenda? Nescitur fuga, ubi sub habitu religioso Aegypti servantur idola. In famigerata Machabæi victoria aliquid haustum de mœstitudinis fonte, cum è suis aliquor fuerint desiderati; quod illum pupugit vel parva victoria, eò quod frequenter, integro exercitu, revertetur in castra. Causam mortis cognovit, quando illorum cadavera effertur iustis. Invenerunt (dicitur) sub tunicis interfectorum de donarijs idolorum, de quibus lex prohibet. Omnibus ergo manifestum est, ob hanc causam eos corruisse. Lex idola proscibit, quia tantum Numini adorationem direxit: morianturque salvis alijs, qui in Dei militia studebant idolis; quippequam fracta lege digni morte, qui dant idolis, quod debetur Numini. Manifestum est, ob hanc causam corruisse. Religione additi erant idolorum odio, ut vitam illorum ab hostibus lege custodiret religio. Hostes cum gladijs erant, fed quasi non essent; ni idola contra se fumerent. Sumperunt, & mortui sunt. Causa manifesta est. Haud vulnerati gladijs, sed idolis; quia quodlibet seculi idolorum, nonnumquam exit in ancipitem gladium. Visi idolis, causa necis manifesta est, cum adorationem in Numen debet dirigere cor. Non nocent idola, nisi adamata: illique corrunt, ubi focij inter gladios exultant vita; quippequam dilectione dum fovit peccus, non gladius sed idola fecerunt lethale vulnus. Si palmi ferrent, cogereantur proijci; quoniam idola advertabatur legi. Pelle- xit aurum, ut pretio, fulgoreve simulare-

2. Mach. 12. 40. In mundum affertur, videri Monacho.

tur delictum: at morte patuit, quid uniusquisque tulit; ut dicitur in Religione Monachus, unde anime loca perfectione vulnus; igitur temper afferit super vulnera vulnus in mortem; idolis seculi in claustrum vivere contra legem.

4. Ulterius. Omnes (subditur) benedixerant iustum iudicium Domini, qui occulta fecerat manifesta. Videtur infatuata à seculo, nullum nocentium in se foveat seculi idolis, dum longe sint ab adoratione peccatoris. Nullum discrimen inter habere & adorare. Illis damnum occultum iuxta iudicium proprium; sed non iuxta Dei iudicium, qui morte nocentia manifestavit occulta: igitur nulla in mortem vitæ spiritualis maior causa, quam in claustris habere occulta seculi idola. Exierunt ut in vitia adversus religionem, decertarent; & nihil è seculi vanitatibus fumerent. Nihil è mundo derelicto sumendum, dum recessus sit in claustrum. Quicquid è seculo fertur, in vulnus fumiur: hique facit quæsitæ mortis; ubi datur cæteris gaudium vitæ; quoniam viventes in claustrum, non homines, sed cadavera, dum secum in religionem occulte ferunt idola. Si palmi ferrent; signum erat, quod legem ignorarent. Sub vellibus collocatis simulacris; cognoscitur adversus praescripta legis, foto in sinu seculo, sub religionis habitu, illique praecæteris cadunt, imò moriuntur; quoniam mors anime, signumque corruptæ vitæ, ubi deaurantur seculi abominandæ vanitates, sub habitu venerandæ speciosæ religionis. Sub vellibus, sub tunicis. Venenum vel aurum: Sub auri specie praesentissimum venenum: eorum dum cognita causa mali, ferentes iam erant mortui. Deus manifestavit occulta, ut morte illorum legis inhibentis constitutur obtervantia; & dum titillat fucata seculi vanitas, ne stentant iusti ad iniquitatem manus suas; quandoquidem si mors vagatur per claustra, illic duxerunt occulta seculi idola. Pendet: Sub tunicis. Arbitrati sunt, nunquam videnda, & in morte illorum Deus revelavit occulta. Nihil occultum, quod non sciat. Malum, dum sine remedio seculi, latente in vulnus lethale morbo, atque procul timore de periculo. Videtur saepe in tunicis species perfectionis: aliud sub tunicis: nimirum occulta simulacra vana in morte illorum inventa. Totum revelandum, quamvis penitissimè in novissimis eorum: & inter seculum & religiosum habitum; exitus acta probant.

Verf. 48. Magistro cet dum magis a tot.

Seculi ille cebra in parvum cion Monachi. Letbalis in Monasterio, seculi imago. 20. Tom. VII. Taut.